

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 143/03-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. februára 2004 v senáte zloženom z predsedu Daniela Švábyho a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť M. P., bytom B., zastúpenej advokátkou Mgr. R. Z., B., vo veci porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 109/98 (pôvodne pod sp. zn. 21 C 169/93) a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 109/98 v období od rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 12/00 z 26. septembra 2000 **p o r u š i l** právo M. P., aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 109/98 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných priet'ahov.

3. M. P. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 70 000 Sk (slovom sedemdesiat'tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd v Trnave povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. M. P. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 8 800 Sk (slovom osemtisícosemsto slovenských korún), ktoré je Okresný súd v Trnave povinný vyplatiť na účet advokátky Mgr. R. Z. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 20. augusta 2003 č. k. I. ÚS 143/03-24 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť M. P., bytom B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu v Trnave (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 109/98 (pôvodne pod sp. zn. 21 C 169/93) v období od rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 12/00 z 26. septembra 2000.

Z prijatej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka namieta opakované porušenie jej práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ku ktorému dochádza postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 109/98 napriek tomu, že ústavný súd už 26. septembra 2000 nálezom sp. zn. II. ÚS 12/00 konštatoval v danej veci porušenie jej označeného základného práva. Podľa názoru sťažovateľky *„Okresný súd v Trnave pri posudzovaní môjho prípadu koná neúmerne dlho, pri svojom postupe neakceptuje Ústavný nález č. II ÚS 12/00 zo dňa 26. 09. 2000 a ani po jeho vydaní nevykonal žiadny úkon*

smerujúci k prejednaniu a rozhodnutiu sporu (a teda k odstráneniu mojej právnej neistoty)“. Na postup súdu podľa tvrdenia sťažovateľky nemala vplyv ani skutočnosť, že znovu podala aj sťažnosť podľa § 17 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov, a dodala, že *„vzhľadom na moje skúsenosti vo veci podávania sťažností proti priet'ahom v konaní a spôsobe ich vybavovania Okresným súdom v Trnave (...), ako aj v snahe napokon domôcť sa meritórneho prejednávania v mojej veci, ako jediné východisko z tejto situácie som videla v zmene miestnej príslušnosti súdu“.*

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti poukázala aj na to, že jej predmetný žalobný návrh na určenie neplatnosti darovacej zmluvy bol podaný okresnému súdu ešte v roku 1993 a táto vec dodnes nebola právoplatne skončená, pričom podľa názoru okresného súdu od skončenia tejto veci závisí pokračovanie konania aj v ďalšej jej (reštitučnej) veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 17 C 92/92.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd opätovne konštatoval porušenie jej práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v predmetnej veci, domáhala sa toho, *„aby ste zakázali pokračovať v porušovaní mojich zákonom chránených práv a ak je to možné, aby prikázali spory konečne ukončiť“*, a pretože *„mám 72 rokov a som po 10 rokoch zbytočných priet'ahov chorá na srdce a zatiaľ som získala iba vysoký krvný tlak (...)"*, sťažovateľka sa dožadovala priznať jej aj *„primerané finančné zadosťučinenie vo výške 200 000,- Sk“*.

Sťažovateľka si uplatnila aj trovy právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby v sume 8 820 Sk.

Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedníčkou JUDr. H. G., listom zo 6. októbra 2003 sp. zn. Spr 1266/03 a právna zástupkyňa sťažovateľky stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 24. októbra 2003.

Predsedička okresného súdu v relevantnej časti svojho prípisu uviedla, že:

„Sudkyňa vo veci dňa 20. 10. 2000 rozhodla tak, že nariadila predbežné opatrenie, ktorým odporcom v 1., 2., 3. rade ukladá zákaz scudzenia parciel č. 2139/1, 2140/1, 2139/5, 2139/6 vedených na LV č. 1572 na KÚ Trnava. Odporkyňi v 2. rade sa uznesenie doručovalo do Kanady.

Odporca T. W. voči uzneseniu podal odvolanie dňa 26. 10. 2000, lebo podľa neho M. P. jeho matku R. W. dohnala v jej ťažkej chorobe k zúfalstvu a snaží sa získať majetok, ktorý jej nepatrí.

Sudkyňa odvolanie opakovane doručovala účastníkom konania, opätovne aj do Kanady vyzývala odporkyňu v III. rade aby predložila plnomocenstvo v predmetnej veci, lebo v predložených plnomocenstvách nie je overený podpis. Právny zástupca M. P. dňa 28. 3. 2001 podal návrh na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti, lebo má pochybnosti, že Krajský súd v Trnave rozhodne nestranne vo veci odvolania proti rozhodnutiu Okresného súdu Trnava.

Súd predložil vec na rozhodnutie NS SR prípisom zo dňa 22. 1. 2002, ktorý vo veci rozhodol uznesením dňa 30. 4. 2002, súdu bolo doručené 23. 5. 2002.

Sudkyňa dňa 10. 6. 2002 vzniesla námietku zaujatosti, Krajský súd v Trnave rozhodol uznesením dňa 19. 7. 2002. Následne súd odstraňoval chybu vo veci udelenia nového plnomocenstva, k jej odstráneniu došlo dňa 18. 11. 2002. Sudkyňa dňa 12. 12. 2002 určila termín pojednávania na deň 11. 2. 2003, ktoré bolo odročené na 25. 3. 2003. Dňa 22. 4. 2003 si spis vyžiadala Krajská prokuratúra v Trnave. Spis bol vrátený dňa 3. 7. 2003. Prípisom zo dňa 7. 7. 2003 bol spis zaslaný Ústavnému súdu SR, ktorý ho vrátil dňa 22. 8. 2003.

Sudkyňa úpravou zo dňa 4. 9. 2003 dala pokyn na predloženie spisu Krajskému súdu v Bratislave, podľa úpravy Krajského súdu v Trnave zo dňa 15. 6. 2000 (č. l. 316) na opravu písomne vyhotoveného rozsudku zo dňa 27. 11. 1996. Po rozhodnutí Krajským súdom v Bratislave bude tun. súd môcť ďalej konať. Sudkyňa o strate dokumentov nevie nič.

Zo spisu vyplýva, že k predĺženiu konania prispela aj navrhovateľka, keď prostredníctvom právneho zástupcu JUDr. A. žiadala prikázať vec inému súdu, o čom bol príslušný rozhodnúť NS SR. Tiež bolo potrebné odstraňovať chyby, keď navrhovateľka predložila plnomocenstvo pre Mgr. Z.

Tvrdenie navrhovateľky, že došlo k odstráneniu spisu tun. súdu 17 C 92/92 nie je pravdivé. Vo veci tun. súdu 17 C 92/92 bolo uznesením tun. súdu dňa 24. 1. 1994 konanie prerušené do právoplatného skončenia veci 17 C 109/98, lebo vo veci sa rieši otázka, ktorá má zásadný význam vo veci 17 C 92/92.“

Právna zástupkyňa sťažovateľky vo svojom stanovisku k uvedenému vyjadreniu predsedníčky okresného súdu uviedla, že:

„Predovšetkým si Vás dovoľujem oboznámiť so skutočnosťou, že rozhodnutie Najvyššieho súdu SR vo veci prikázania mojej veci inému súdu z dôvodu vhodnosti, (...) mi napokon dňa 03. 12. 2002 bolo doručené, aj keď rozhodnutie bolo prijaté dňa 23. 05. 2002.

Ohľadom vyjadrenia Okresného súdu Trnava zo dňa 06. 10. 2003 si dovoľujem poukázať na skutočnosť, že súdne pojednávania v mojej veci vedenej pod č. k. 17 C 109/98 sa uskutočnili na moju písomnú žiadosť zo dňa 24. 01. 2003, a to dňa 11. 02. 2003 a 25. 03. 2003.

Na pojednávaní zo dňa 11. 02. 2003 súd uskutočnil len výsluch svedkov – odporcov, a to z dôvodu, že súdu nebolo zo strany odporcov predložené riadne plnomocenstvo splnomocneného zástupcu (...).

Pojednávanie zo dňa 25. 03. 2003 sa síce týkalo merita veci, avšak napokon bolo odročené na neurčito z dôvodu, že doposiaľ nebola realizovaná úprava súdu z č. l. 435 a za týmto účelom mal súd predložiť spis vyššiemu úradníkovi, ktorý mal rozhodnúť o znalečnom (...).

Napriek pokynu súdu, do dnešného dňa rozhodnutie o znalečnom vypracované nebolo, aj keď predmetný znalecký posudok bol spracovaný ešte v priebehu roku 1995.

Prieťahy v konaní je potrebné vidieť aj v tom, že sudkyňa úpravou až zo dňa 04. 09. 2003 dala pokyn na predloženie spisu Krajskému súdu v Bratislave podľa pokynu Krajského súdu v Trnave zo dňa 15. 06. 2000. O takomto konaní som informovaná nebola a do dnešného dňa mi nie je zrejmé, o akú chybu rozhodnutia ide.

V kontexte všetkých udalostí súd pojednávanie od marca 2003 do dnešného dňa nenariadil.

Z dôvodu urýchlenia konania som, napriek zaplombovaniu listov vlastníctva pod č. Z 3980/97, dňa 07. 04. 2003 požiadala Správu katastra Trnava o identifikáciu parciel (...), nakoľko súd v tomto smere nevykonal žiadne dokazovanie.

Správa katastra Trnava mi odpovedala listom zo dňa 26. 05. 2003(...).

Domnievam sa, že informácia tohto štátneho orgánu je tak zásadného charakteru, že súdu už nič nebráni, aby nariadil v čo najskoršom termíne pojednávanie a vydal meritórne rozhodnutie.

Záverom si dovoľujem poukázať na niekoľko nezrovnalostí nachádzajúcich sa vo vyjadrení Okresného súdu Trnava:

- *ohľadom tvrdenia súdu, že T. W. v odvolaní zo dňa 26. 10. 2000 uviedol, že som jeho matku dohnala v jej ťažkej chorobe k zúfalstvu a snažila som sa získať jej majetok, poukazujem predovšetkým na skutočnosť, že T. W. nepodával žiadne odvolanie, toto podával jeho otec M.; súdu však bolo doručené vyjadrenie, ktoré v mene T. W. podpísal jeho otec bez toho, žeby na takéto konanie bol splnomocnený;*
- *ohľadom tvrdenia súdu, o tom, že som tvrdila, že došlo ku strate spisov vedených v rámci konaní č. k. 17 C 92/92 a 17 C 109/98 uvádzam, že som len poukazovala na skutočnosť, že tieto spisy mali byť spojené na základe uznesenia Okresného súdu Trnava zo dňa 04. 01. 1995 a spojené v skutočnosti neboli; následkom takéhoto postupu bolo, že príslušná sudkyňa prejednávajúca môj prípad nemala pre vykonávanie dokazovania a prejednávanie sporu k dispozícii celý relevantný materiál;*
- *domnievam sa, že tvrdenie súdu o tom, že som prispela k prieťahom v konaní tým, že som podala návrh na prikázanie veci inému súdu, je potrebné považovať za irelevantné; odôvodnenie svojho postupu som Ústavnému súdu Slovenskej republiky už uviedla v mojom podaní zo dňa 09. 07. 2002, (...).“*

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorej prerokovanie na

ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou týchto základných práv – inak ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 100/03).

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 17 C 109/98 v období od rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 12/00 z 26. septembra 2000:

Sťažovateľka podala 29. októbra 1993 okresnému súdu žalobný návrh na určenie neplatnosti darovacej zmluvy. Konanie bolo pôvodne vedené pod sp. zn. 21 C 169/93. Vo veci bolo právoplatne rozhodnuté rozsudkom okresného súdu zo 16. augusta 1995 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 18. marca 1996, ktoré však v dôsledku dovolania Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) svojím rozsudkom z 30. októbra 1997 sp. zn. 5 Cdo 49/97 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Konanie sa po tomto rozhodnutí najvyššieho súdu vedie na okresnom súde pod sp. zn. 17 C 109/98.

Dňa 26. septembra 2000 ústavný súd svojím nálezom sp. zn. II. ÚS 12/00 vyslovil, že:

„Základné právo M. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu v Trnave vo veci vedenej pod sp. zn. 21 C 169/93 a 17 C 109/98 bolo porušené.“

Dňa 20. októbra 2000 okresný súd uznesením č. k. 17 C 109/98-322 nariadil predbežné opatrenie, ktorým odporcom v 1. rade, 2. rade a 3. rade uložil zákaz scudzenia parcel č. 2139/1, 2140/1, 2139/5, 2139/6 vedených na LV č. 1572 v kat. území Trnava do

právoplatného rozhodnutia vo veci vedenej pod sp. zn. 17 C 109/98. Proti tomuto uzneseniu podali odporcovia 7. novembra 2000 odvolanie.

Dňa 22. februára 2001 právny zástupca sťažovateľky JUDr. P. A. urgoval na okresnom súde zaslanie uvedeného odvolania, ku ktorému sa mal vyjadriť (tvrdil, že mu toto odvolanie nebolo doručené). Konajúca sudkyňa úpravou z 2. marca 2001 dala kancelárii okresného súdu pokyn, aby bolo obratom doručené predmetné odvolanie právnomu zástupcovi sťažovateľky.

Dňa 28. marca 2001 sťažovateľka doručila okresnému súdu návrh na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti. Okresný súd 11. apríla 2001 vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku z návrhu na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti, ktorý sťažovateľka uhradila 23. apríla 2001. Dňa 28. mája 2001 okresný súd predložil predmetný spis Krajskému súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o odvolaní proti uzneseniu okresného súdu č. k. 17 C 109/98-322.

Dňa 30. októbra 2001 bolo okresnému súdu doručené uznesenie krajského súdu z 28. septembra 2001 č. k. 11 Co 232/01-372, ktorým bolo potvrdené napadnuté uznesenie okresného súdu o nariadení predbežného opatrenia.

Dňa 28. januára 2002 bol predmetný spis doručený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o návrhu na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti. Najvyšší súd uznesením z 30. apríla 2002 sp. zn. Ndc 54/02 nevyhovel návrhu sťažovateľky na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti. Spis bol okresnému súdu vrátený 23. mája 2002.

Dňa 10. júna 2002 konajúca sudkyňa JUDr. M. Ď. oznámila predsedníčke súdu, že sa vo veci cíti zaujatá v dôsledku neustáleho napádania jej postupu vo veci sťažovateľkou. Spis bol predložený 20. júna 2002 krajskému súdu na rozhodnutie o uvedenej námietke zaujatosti. Krajský súd uznesením z 19. júla 2002 č. k. 8 Nc 21/02-415 nevylúčil JUDr. M. Ď. z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci a spis bol 9. augusta 2002 vrátený okresnému súdu na ďalšie konanie.

Dňa 11. februára 2003 a 25. marca 2003 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito za účelom predloženia spisu vyššiemu súdnemu úradníkovi, aby rozhodol o znalečnom pre znalca Ing. R. S. Dňa 9. apríla 2003 vyšší súdny úradník vrátil spis konajúcej sudkyňi bez rozhodnutia o znalečnom z dôvodu, že *„vec je skutkovo zložitá a po geodeticko-kartografickej stránke vyššiemu súdnemu úradníkovi pre absenciu praktických skúseností v tomto odbore len ťažko zrozumiteľná“* a pretože *„vo veci rozhodovania o znalečnom bude možno potrebné doplniť dokazovanie podrobným výsluchom znalca (...) a súdny úradník k tomu nie je oprávnený“*.

Dňa 23. apríla 2003 požiadala Krajská prokuratúra v Trnave (ďalej len „krajská prokuratúra“) o zaslanie, spisu pretože M. W. a spol. podali podnet na podanie mimoriadneho dovolania.

Konajúca sudkyňa úpravou zo 7. mája 2003 dala kancelárii okresného súdu pokyn, aby po vrátení spisu z krajskej prokuratúry bol spis predložený Krajskému súdu v Bratislave na opravu písomného vyhotovenia jeho rozsudku č. k. Z-2-11 Co 256/96, Z-2-11 Co 466/96-184 z 27. novembra 1996 v súlade s jeho vyhláseným znením na pojednávaní 27. novembra 1996, kde absentuje výrok zrušujúceho uznesenia o znalečnom.

Dňa 3. júla 2003 krajská prokuratúra vrátila spis okresnému súdu. Po zapožičaní spisu ústavným súdom dala konajúca sudkyňa 4. septembra 2003 pokyn na predloženie spisu Krajskému súdu v Bratislave za účelom opravy *„písomne vyhotoveného rozsudku zo dňa 27. 11. 1996“*.

Dňa 25. novembra 2003 bol spis vrátený z Krajského súdu v Bratislave so sprievodným listom v tom zmysle, že spis sa vracia bez vyhotovenia opravy písomného vyhotovenia rozsudku z dôvodu, že predmetné uznesenie, ktoré je súčasťou rozsudku z 27. novembra 1996, nebolo vyhlásené pri rozhodovaní vo veci samej, a preto nebolo potrebné, aby bolo obsahom výrokovej časti zápisnice o pojednávaní na odvolacom súde.

Dňa 15. decembra 2003 okresný súd uznesením priznal odmenu znalcovi Ing. R. S.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní o určenie neplatnosti zmluvy vedenom pod sp. zn. 17 C 109/98 (pôvodne pod sp. zn. 21 C 169/93), v ktorom sťažovateľka vystupuje ako žalobkyňa, došlo k porušeniu jej práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy v období od rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 12/00 z 26. septembra 2000 až doteraz, t. j. počas vyše troch rokov konania pred okresným súdom.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd už v konaní vedenom pod sp. zn. II. ÚS 12/00 konštatoval, že posudzovaná vec „nie je sporom, ktorý by kládol osobitné nároky na dokazovanie a na právne posúdenie veci“, a hoci si niektoré skutočnosti v danom prípade vyžadovali znalecké dokazovanie, doterajší, celkovo neobyčajne zdĺhavý priebeh napadnutého konania a obdobia nečinnosti okresného súdu však ústavný súd nemôže pripísať na vrub faktickej náročnosti prerokovávanej veci.

2. Pri hodnotení ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmvanej veci, ústavný súd zistil štyri mesiace trvajúcu prekážku postupu okresného súdu v období od 28. januára 2002 do 23. mája 2002, keď najvyšší súd rozhodoval o návrhu sťažovateľky na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti, ktorému nebolo vyhovené. Na jednej strane totiž ak sťažovateľka ako účastníčka konania je oprávnená využiť na svoju obranu všetky procesné prostriedky dané jej príslušným procesným kódexom, na druhej strane musí počítať s tým, že ich využitie môže mať za nevyhnutný dôsledok spomalenie postupu všeobecného súdu pri prerokovaní veci samej, a tým aj predĺženie súdneho konania a že tento dôsledok (predĺženie konania) nemôže v sťažnosti podanej podľa čl. 127 ods. 1 ústavy následne úspešne pričítať výlučne postupu konajúceho súdu a len z tohto dôvodu vyvodzovať porušenie jej práv podľa cit. článku ústavy (mutatis mutandis I. ÚS 167/03). Inak ústavný súd nezistil takú závažnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prietahom.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a predovšetkým konštatuje, že napriek tomu, že v napadnutom konaní ústavný súd svojim

nálezom sp. zn. II. ÚS 12/00 už vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, a napriek skutočnosti, že od právoplatného rozhodnutia predmetnej veci je závislé aj rozhodovanie okresného súdu vo veci začatej už v roku 1992 (vec sp. zn. 17 C 92/92), okresný súd bol vo veci aj po 26. septembri 2000 viackrát nečinný alebo neboli vykonané vo veci efektívne úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka ako žalobkyňa počas súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). Takto od 23. mája 2002 (keď bol spis vrátený okresnému súdu) do 11. februára 2003 (keď sa uskutočnilo vo veci pojednávanie), t. j. počas vyše ôsmich mesiacov, bol okresný súd prakticky bez akýchkoľvek zákonných dôvodov nečinný. V ďalšom období od 25. marca 2003 (keď bolo pojednávanie odročené na neurčito za účelom predloženia spisu vyššiemu súdnemu úradníkovi, aby rozhodol o znalečnom, ktorý o ňom z dôvodov uvedených v časti II tohto nálezu nerozhodol) prakticky až doteraz treba považovať jeho postup za konanie, ktorým okresný súd neodstraňoval právnu neistotu sťažovateľky ako účastníčky predmetného konania. S ohľadom na všetky závažné okolnosti pri posudzovanom konaní (napr. že od právoplatného rozhodnutia predmetnej veci je závislé aj rozhodovanie okresného súdu vo veci začatej už v roku 1992) nezodpovedá účelu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, aby všeobecný súd počas (alebo v dôsledku) rozhodovania o takej vedľajšej otázke konania, akou je rozhodovanie o znalečnom, vôbec nevykonával úkony zamerané na rozhodnutie vo veci samej (mutatis mutandis I. ÚS 89/02). Takéto predĺženie konania je prietahom, za ktorý zodpovedá okresný súd. K týmto prietahom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov konania, ale v dôsledku postupu súdu.

Obranu okresného súdu spočívajúcu v uvádzaní dôvodov, ktoré mali ako objektívne príčiny spôsobiť prietahy, nemožno akceptovať. Skutočnosť, že okresný súd mal personálne problémy, ktoré nedokázal riešiť, nemôžu byť na ťarchu účastníka konania a nemajú povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (pozri napr. I. ÚS 156/02).

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Sťažovateľka požadovala priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 200 000 Sk ktoré odôvodnila aj tým, že neúmerne dlhé konanie na ňu psychicky dolieha kvôli svojmu staršiemu veku a od napadnutého súdneho konania závisí pokračovanie konania v jej ďalšej, reštitučnej veci vedenej na okresnom súde už od roku 1992.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vzhľadom už aj na skutočnosť, že ústavný súd už tak raz rozhodol, nie je žiadnou garanciou toho, aby okresný súd nepokračoval v nečinnosti v napadnutom konaní, a iba konštatovanie porušenia označeného základného práva už nie je ani dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj primerané finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky vrátane jej podielu na predĺžení konania (pozri bod 2 tejto časti), ale najmä vzhľadom na opakovanú a bezdôvodnú nečinnosť okresného súdu (pozri bod 3 tejto časti) považuje za primerané vo výške 70 000 Sk. Ústavný súd pri priznaní primeraného finančného zadosťučinenia osobitne prihliadol na to, že v posudzovanom konaní pred okresným súdom ústavný súd už konštatoval porušenie práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (mutatis mutandis I. ÚS 24/03) .

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zabezpečenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil,

je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 3.

6. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania vo výške 8 800 Sk z dôvodu trov jej právneho zastúpenia advokátkou Mgr. R. Z., B., tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 4.

Náhrada sa priznala za dva úkony právnej služby v hodnote po 4 270 Sk (základom pre výpočet výšky odmeny za úkon právnej služby bola nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2002 vo výške 12 811 Sk) a k tomu dvakrát náhrada režijného paušálu po 128 Sk (§ 13 ods. 8, § 19 ods. 3, § 24 ods. 3 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb). Ústavný súd preto o uplatnených trovách konania sťažovateľkou rozhodol tak, ako to je uvedené pod bodom 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. februára 2004